

La restauració de l'església Parroquial de Sant Miquel Arcàngel de Batea

Antonio Bordàs, rector de Batea

Les construccions religioses a Batea són diverses, destacant per damunt de totes, l'església Parroquial de Sant Miquel Arcàngel. A dins del poble, a més a més de l'església de Sant Miquel, trobem també la capella de la Mare de Déu del Portal, oberta tot el dia i on s'hi celebra missa; la capella de Sant Roc, on s'hi celebra missa el dia 16 d'agost; al Calvari hi ha sis ermites dedicades a Santa Susanna, a Sant Josep, a Sant Joan Baptista, a Santa Magdalena, a Sant Francesc d'Assís i al Sant Sepulcre (a l'ermita de Sant Josep s'hi resa la novena al mes de maig i s'hi celebra missa). Al terme de Batea també trobem la capella de Sant Joan d'Algars, on s'hi celebra una missa el 24 de juny i l'antiga parroquial de Pinyeres, dedicada a la Transfiguració del Senyor, on s'hi celebra una missa el primer diumenge d'agost, per la transfiguració.

El rector de Batea és l'encarregat de celebrar la missa els diumenges i altres dies, administrar els sacraments, té cura de les ànimes, i administra els bens de la parròquia, parròquia que és formada per tots els batejats del poble. Si acudim al Dret Canònic trobarem aquesta definició de parròquia: «Una determinada comunitat de fidels constituïda de forma estable en l'Església particular, que la pastura, sota l'autoritat del bisbe diocesà, s'encomana a un rector, com a pastor propi» (c. 515,1). El rector té un programa que es compon de tres àmbits: ensenyar, santificar i servir; és l'atenció als fidels, organitza la catequesi, la visita als malalts, les obres assistencials o de caritat, la predicació i formació dels adults, els moviments de joves, de matrimonis, la formació dels nuvis, les romeries, i el manteniment i restauració dels edificis que tenen un servei directe a la pastoral.

Quan diem *església* en lletres minúscules ens referim a l'edifici; quan parlem d'*Església* amb majúscula, ens referim a l'Església universal.

Pel que fa a les obres en els diversos edificis religiosos del poble, s'ha restaurat la capella de

Sant Josep, al Calvari, on s'ha restaurat l'interior i la teulada; a la capella de Sant Joan d'Algars es va arreglar la teulada, igual que a la parroquial de Pinyeres. Però les obres més importants són les que s'han realitzat a l'església parroquial de Sant Miquel.

Quan es va proposar la restauració de l'església de Sant Miquel, la despesa de la qual havia de ser molt gran, es va haver de planificar el conjunt i actuar per fases, perquè no era fàcil dur a terme una obra tan extraordinària. Cal tenir en compte que la fàbrica de l'església està al servei de la pastoral, si l'edifici reuneix unes bones condicions, el poble s'hi troba millor. Per exemple, instal·lar uns bons aparells de mega-

Làmina 1. Façana de l'església de Sant Miquel de Batea.

fonía serveix per a que els fidels entenguin tot el que s'hi diu. Abans de prendre possessió de la parròquia de Batea, el 17 de novembre de 1996, s'havia restaurat la teulada del temple, element essencial per a fer una actuació en el seu interior.

El primer que es va restaurar va ser la pila baptismal, de vuit cares, que es troba situada a l'entrada de l'edifici, a la dreta; la pila es va treure de la paret, ja que s'hi trobava enclavada, es va netejar i s'hi va posar una tapa de fusta i es va enllosar el terra.

Des de la fi de la Guerra Civil de 1936 no s'havia dut a terme una actuació seriosa en tot el seu interior, excepte en el templet de l'altar major i a la capella del Santíssim; la resta de l'església es va pintar de blanc, amb una capa de guix que cobria els llocs que el foc havia ennegrit; els punts més alts del temple han estat ennegrits fins la restauració que s'ha portat a terme.

El principal problema va ser recollir els diners suficients per a les obres, però també va ser un problema el trobar una empresa que fos solvent per actuar amb dignitat, sense fer una despesa massa gran. La parròquia es va endeutar en cinc milions i mig de pessetes. El problema econòmic es va anar solucionant, primer amb col·lectes especials al poble; algunes famílies es van comprometre a ajudar (cinc van fer donacions molt importants i altres vint-i-cinc van fer donatius especials); la Diputació de Tarragona ha donat subvencions des de 1998 fins enguany, amb un total de quatre milions i mig de pessetes; per als anys vinents, la Diputació encara ens subvencionarà dos milions més. El total de les despeses a l'església ha estat de vint-i-quatre milions de pessetes, a més del deute que també s'ha pagat.

Com ja s'ha dit, la restauració era tant gran que no es podia fer de cop, així que s'ha fet per fases durant els últims anys. La primera fase (1997) va consistir en la restauració de la pila baptismal, feta per Xavier Solé. La segona fase (1998) va consistir en pintar els quatre evangelistes de les petxines de la cúpula, el pintor va ser Rafael Rosés; els evangelistes, en origen, eren de guix, i quan un d'ells es va desprendre, es va decidir fer caure els altres tres, per aquest motiu no s'han pogut restaurar els originals i s'han posat pintats, que trenquen l'ornamentació en guix de tot el temple. La tercera fase (1999) va

Làmina 2. Escena de relleu en guix del Davallament de la Creu, a la Capella del Sagrari.

consistir en la restauració de la cúpula, on es col·locaren els finestrals al tambor; el mateix any es va restaurar el creuer, arreglant els vitralls i restaurant i netejant la capella del Sagrari, d'estil barroc (l'any 1955, en l'època de Mn. Prudenci Perulles, es va dur a terme una restauració feta per Josep Blanc), la nostra actuació va consistir en treure unes capes de pintura que, segons els restauradors, eren de menys qualitat que la capa interior, un estucat al foc. Es va treure de l'oblit aquesta preciosa capella i ara s'hi celebra la missa per als infants. El sagrari de la capella va ser donació del Sr. Ignasi de Gispert després de la Guerra Civil; és va restaurar amb els canelobres que es guardaven a la sagristia i altres objectes; l'obra va costar un milió de pessetes i la va realitzar Antonio Querpach Kwik, de Badalona. L'any 1999, l'Ajuntament va fer una rasa per a acabar amb els problemes d'humitat de tota la part esquerra del temple; en aquestes obres es van trobar unes torres antigues a la part de l'absis, que van ser excavades parcialment, esperant que no causin cap perjudici als fonaments de l'edifici. Una nova actuació fou la que es va realitzar a la nau dreta del temple: es va pintar i es van restaurar els finestrals; la sagristia es va posar al seu lloc primitiu, i es va restaurar el retaule de la porta d'entrada. Tota l'ornamentació de l'església, de guix, va anar recuperant la seva fisonomia, pintat amb

pintura al *pastel*. S'ha donat un color suau al fons, que transmet pau al qui el contempla, i amb un color de fons de marfil s'ha fet reeixir les rocalles i la resta d'ornamentació. A finals de 2000 i principis de 2001, es va restaurar la nau esquerra de l'església i es van tancar algunes escletxes de la teulada. L'empresa encarregada de restaurar el temple ha estat Pintures Martos, de Gandesa. La restauració ha costat uns vint-i-tres milions; la megafonia, un milió dues-centes mil; i la part de metall, prop d'un milió. A principis de 2002 es començarà una nova fase que es localitzarà a la nau central i a l'absis, amb el seu templet.

S'ha portat una bona gestió econòmica, i donem gràcies a totes les famílies que han fet la despesa més gran, així com a tots els veïns que han donat almoïna per a les obres. Jo mateix he

avançat els diners per a pagar als treballadors quan ha fet falta.

No han faltat les crítiques a les obres, crítiques que s'han fet arribar al Bisbat de Tortosa, però des d'un primer moment, s'han fet memòries de totes les actuacions que s'han fet al temple, memòries que han comptat amb l'ajut de la Teresa Arnal. Aquestes memòries s'han entregat al Bisbat i a la Diputació de Tarragona; la Comissió d'Art Sacre, presidida per Mn. Vicent Albiol, va visitar l'església de Batea i va fer una gran lloança de la restauració i a qui agraeixo els seus savis consells en els temes de l'art.

Per a les dades tècniques de la fàbrica de l'església parroquial de Batea, a falta d'un estudi exhaustiu, es poden consultar a l'obra que va escriure Mn. Anton Mascaró Servera, *Mis memorias*, escrita el 1948.

Làmina 3. Altar de la Capella del Sagrari.